

Facultair Toetsbeleid Geneeskunde

UMC Utrecht

UMC Utrecht, oktober 2023

FACULTAIR TOETSBELEID van de FACULTEIT GENEESKUNDE

DOCUMENTKENMERKEN	
DocID	
Versie	<p>1.0 Diana Zwart en Margreet Manrique iom opleidingen en CKT's.</p> <p>2.0 feedback verwerk: Diana Zwart op 27-11-2022</p> <p>2.1 Margreet Manrique reacties op verwerkte feedback 01-12-2022</p> <p>3.0 Diana Zwart: 02-12-2022.</p> <p>4.0 Diana Zwart: 09-12-2022</p> <p>4.1 Margreet Manrique en Diana Zwart:12-12-2022</p> <p>4.2 DZ (JAP; OC)</p> <p>4.3 DZ/MM (GR;AT;OCKGW)</p> <p>5.0 O&O_opmerking studentenraad: 07-02 tekst ingevoegd (iom Anton vd Hoeven)</p> <p>6.0 Examencommissies (tweede ronde).</p> <p>6.0A Aanvulling O&O Raad</p> <p>7.0 Aanvulling Examencommissie op kwaliteitsdialoog.</p> <p>16/10/23 akkoord O&O Raad.</p>
TOTSTANDKOMING EN GOEDKEURING	
Auteurs	Diana Zwart, Margreet Manrique
Medebeoordelaars	<p>BMS: Inge van den Berg, Shirrinka Goubitz</p> <p>BMW: Krijn Vrijzen, Astrid Freriksen</p> <p>KGW: Jolein Iestra, Anita Jacobs,</p> <p>GNK: Saskia Mol, voorzitter CKT</p> <p>MH: telefonisch afgestemd met Els Roza</p> <p><i>Voorzitters examencommissie:</i> Gabriel Rinkel (GNK) Jan Andries Post (BMW/BMS) Jolein Iestra (KGW)</p> <p><i>Opleidingscommissies BMW/BMS, GNK, KGW</i></p> <p><i>Team kwaliteitszorg</i></p> <p><i>Expertisecentrum:</i> Marieke van der Schaaf, directeur Martine Koppenhol, hoofd Onderwijszaken</p>

	<i>Opleidingsdirecteuren (besproken in opleidingsdirecteurenoverleg 19-12-2022):</i> Harold van Rijen (BMS) Gönül Dilaver (BMW) Annet van Royen-Kerkhof (GNK) Mirelle Stukstette (KGW)
Verantwoordelijken	Arno Hoes, Berent Prakken
Beheerder	M. Manrique, D.Zwart
Status document	O&O-raad verzonden 10-01-2023
Goedkeuringsstatus	Ter instemming O&O-raad 06-04-2023 TER INSTEMMING OKTOBER 2023 O&O GOEDKEURING 16-10-2023

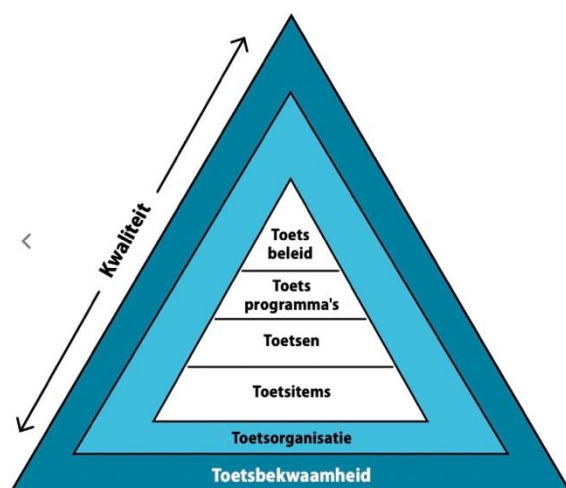
Inleiding

Het facultair toetsbeleid van de Faculteit Geneeskunde is een uiteenzetting van afspraken over toetsen en beoordelingen voor de universitaire opleidingen van de Faculteit Geneeskunde. Het beschrijft op hoofdlijnen de onderwerpen die het faculteitsbestuur voor de hele instelling uniform wil hebben geregeld voor wat betreft de kwaliteit van toetsing en de borging daarvan. Dit betreft de eisen die de wettelijke kaders stellen ten aanzien van toetsing in het hoger onderwijs, als ook de maatschappelijke en politieke context waarbinnen deze afspraken plaatsvinden.

De Faculteit Geneeskunde omvat de volgende academische opleidingen: Geneeskunde (GNK), Klinische Gezondheidswetenschappen (KGW), Biomedische Wetenschappen (BMW) en Biomedical Sciences (BMS). De opleidingen BMW en BMS zijn interfacultair. De opleiding BMS is ondergebracht in de Graduate School of Life Sciences (GSLs). BMW, BMS en de GSLs worden gedragen door de Faculteiten Geneeskunde, Diergeneeskunde en Bètawetenschappen. Deze Faculteiten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor dit onderwijs. De GSLs heeft een eigen interfacultair toetsbeleid opgesteld en een Assessmentpanel gevormd. Deze opleiding valt daarom buiten de scope van dit facultair toetsbeleid. In september 2022 zijn de masteropleiding Medical Humanities (MH) en de bacheloropleiding Zorg, Gezondheid en Samenleving (ZGS) gestart. Dit zijn interfacultaire opleidingen in samenwerking met de Faculteit Geesteswetenschappen (MH) en de Faculteiten Farmacie en Diergeneeskunde (ZGS). Het toetsbeleid van MH valt onder het facultaire toetsbeleid van de Faculteit Geneeskunde omdat zij penvoerder is van deze opleiding. ZGS valt onder penvoering van de Faculteit Diergeneeskunde en als zodanig onder haar toetsbeleid.

In het facultair toetsbeleid van de Faculteit Geneeskunde staat de brede toetsomgeving beschreven. Om hier zicht op te krijgen wordt gebruik gemaakt van de kwaliteitspiramide (Joosten-ten Brinke, 2011; Sluijsmans et al., 2015).

BOX 1: DE KWALITEITSPIRAMIDE VAN EIGENTIJD'S TOETSEN EN BEOORDELEN MET BEKNOPTIE DEFINITIES (Sluijsmans, van Schilt-Mol, Peeters & Joosten-ten Brinke, 2015, p. 20-21)

Toetsbeleid

Met toetsbeleid wordt het geheel aan vastgestelde afspraken, zowel inhoudelijk als procedureel, over toetsen en beoordelen bedoeld.

Toetsprogramma

Een toetsprogramma is een bewuste en beargumenteerde combinatie van toetsvormen, passend bij de doelen en opbouw van een opleiding.

Toetsen

Een toets is een meetinstrument dat in het onderwijs wordt ingezet om na te gaan of de doelen van onderwijs door studenten worden bereikt.

Toetstaken

Een toetstaak is een item of opdracht binnen een toets waarmee studenten worden uitgedaagd hun kennis en vaardigheden te tonen.

Toetsorganisatie

Toetsorganisatie verwijst naar de wijze waarop docenten, examencommissie, toetscommissie, management en ondersteunende medewerkers doelgericht met elkaar samenwerken om de gewenste toetskwaliteit te realiseren.

Toetsbekwaamheid

Toetsbekwaamheid is de deskundigheid die bij opleidingen aanwezig moet zijn om te zorgen voor kwaliteit van toetsing op alle lagen van de kwaliteitspiramide.

Afbeelding 1. Kwaliteitspiramide voor toetsen en beoordelen

De vier lagen - toetsitems, toetsen, toetsprogramma's en toetsbeleid - staan niet op zichzelf; kwaliteit van toetsing wordt geborgd door een sterke samenhang tussen de lagen. Als de kwaliteit van een van de lagen niet goed is, dan heeft dit negatieve gevolgen voor de kwaliteit van de andere lagen. Kwaliteit van de toetsorganisatie en toetsbekwaamheid zijn randvoorwaardelijke eisen voor een goed toetsbeleid (Van Berkel et al., 2017).

Dit beleidsdocument biedt een kader voor het opleidingsspecifiek toetsbeleid van de universitaire opleidingen van de Faculteit Geneeskunde. Het opleidingsspecifiek toetsbeleid van de opleidingen wordt als addendum toegevoegd aan dit facultair toetsbeleid¹.

In het facultair toetsbeleid komen de volgende hoofdonderwerpen aan de orde:

1. Visie op onderwijs en toetsing
2. Algemene richtlijnen voor het leveren van toetskwaliteit
3. Verantwoordelijken facultair toetsbeleid
4. Borging facultair toetsbeleid

¹ Het opleidingsspecifiek toetsbeleid wordt in het studiejaar 2023-2024 herzien en vastgelegd.

1. Visie op onderwijs en toetsing

De Faculteit Geneeskunde baseert haar onderwijsvisie op de uitgangspunten van De Nieuwe Utrechtse School (DNUS). DNUS streeft ernaar studenten en professionals te laten uitblinken in een combinatie van kennis, houdingen en vaardigheden, waarbij zij getraind worden om verantwoordelijkheid te nemen, kritisch te zijn en creatief te denken (Van Geelen & Milota, 2022). In deze visie worden toetsing en beoordeling ingezet om de ontwikkeling, zelfstandigheid en prestaties van studenten te stimuleren. Dit sluit ook aan bij het Utrechts onderwijsmodel van de Universiteit Utrecht (UU). Het Utrechts onderwijsmodel staat voor persoonlijk en activerend onderwijs, flexibiliteit en keuzevrijheid voor studenten en continue professionele ontwikkeling van docenten. Ook binnen het Utrechts onderwijsmodel geldt dat toetsing en feedback fungeren als hefboom voor het leren.

Het streven is dat er variëteit aan toetsvormen in het curriculum wordt aangeboden. Daardoor wordt er een beroep gedaan op zowel de kennis, houding en vaardigheden van de student, als ook op de integratie ervan. Zo leren studenten creatief om te gaan met de opgedane kennis en vaardigheden in de diverse contexten en gelinkt aan complexe vraagstukken. Toetsing wordt zo meer gebruikt ter stimulering van het leerproces over een langere periode, in plaats van als een eenmalig beoordelingsmoment.

Toetsen kunnen verschillende functies hebben: een beslisfunctie, een leerfunctie en een evaluatiefunctie. De beslisfunctie van toetsen houdt in dat toetsen worden gebruikt als beoordelingsinstrumenten om beslissingen te nemen over het niveau en de voortgang van studenten. Toetsen hebben een leerfunctie wanneer ze door herhaling en feedback studenten inzicht bieden in waar zij staan ten opzichte van het einddoel (Schilt-Mol, Baartman et al., 2022). De evaluatiefunctie van toetsen draagt bij aan de monitoring en verbetering van onderwijs door data uit toetsen betekenis te geven en waar wenselijk onderwijs en/of toetsing te (her)ontwerpen.

Om toetsing en feedback te laten fungeren als hefboom voor het leren, moet er in het onderwijs- en toetsprogramma meer aandacht zijn voor de leerfunctie van toetsen, waardoor studenten inzicht hebben in hun ontwikkeling richting de opleidingskwalificaties en, zodoende, tussentijds kunnen bijsturen. Dit geeft de docent ook informatie over de vraag waar er nog lacunes zitten en waar meer aandacht aan moet worden gegeven.

Een gebalanceerd toetsprogramma (Schellekens et al., 2022) met variatie in toetsvormen waarin de ontwikkeling van studenten op langere termijn wordt gevolgd, kan alle functies vervullen: de toetsing stimuleert het leren en levert betekenisvolle feedback op (leerfunctie), maakt het mogelijk valide en betrouwbare beslissingen te nemen op individueel niveau (beslisfunctie) en op curriculumniveau (evaluatiefunctie) (Berkel et al., 2017). Dit vraagt om een constructieve afstemming (constructive alignment) tussen leerdoelen, onderwijsactiviteiten en toetsing in het toetsprogramma (Biggs, 1996).

2. Algemene richtlijnen voor het leveren van toetskwaliteit

Dit hoofdstuk biedt een kader met uitgangspunten voor het opleidingsspecifiek toetsbeleid van de opleidingen van de Faculteit Geneeskunde. Dit beleid kan per opleiding verschillen.

Uitgangspunten opleidingsspecifiek toetsbeleid

Voordat de opleiding haar opleidingsspecifieke toetsbeleid opstelt, kan zij de kwaliteit van toetsing in het toetsprogramma spiegelen aan de uitgangspunten (1-6) van Baartman & Kloppenburg (2020). De uitgangspunten dienen ter dialoog en zijn daarom vragend beschreven:

1. **Fitness for purpose:** In hoeverre komt het toetsprogramma van de opleiding overeen met de doelen die de opleiding wil bereiken. Denk hierbij aan het beroep waartoe wordt opgeleid en de visie van de opleiding op leren en toetsen (Baartman & Kloppenburg, n.d.): De toetsen moeten inzichtelijk maken of de studenten voldoende bekwaam zijn om het toekomstige beroep uit te gaan oefenen. De eindkwalificaties dienen als rode draad zichtbaar te zijn in het toetsprogramma.
2. **Constructive alignment:** De eindkwalificaties worden vertaald naar toetsbare leerdoelen waarna deze dienen samen te hangen met toetsvormen en de daarbij aangeboden onderwijsactiviteiten (Biggs, 1996). Constructive alignment is een voorwaarde voor en kan een bijdrage leveren aan het bevorderen van validiteit.
3. **Validiteit:** Is het toetsprogramma als geheel een goede afspiegeling van de eindkwalificaties; meten de toetsvormen gezamenlijk wat er gemeten moet worden. Hoe is de opbouw in complexiteit van eindkwalificaties terug te vinden in het toetsprogramma (cq. afstudeerprogramma). In hoeverre worden kennis, vaardigheden en attitude geïntegreerd beoordeeld in het toetsprogramma.
4. **Toetsing als leerfunctie:** Dit uitgangspunt beantwoordt de vraag in hoeverre de indeling van het toetsprogramma positieve impact heeft op het leren van studenten: hoe wordt voor studenten inzichtelijk gemaakt wat hun ontwikkeling is richting de opleidingskwalificaties. Krijgen studenten feedback over hun prestaties en wordt daarbij de link gelegd naar hun ontwikkeling. Leren studenten om de kwaliteit van het eigen werk of dat van anderen te bepalen door het geven van (peer)feedback.
5. **Toetsing als beslisfunctie:** In het toetsprogramma dient duidelijk aangegeven te zijn wanneer er een beslissing wordt genomen over studenten en wie deze beslissingsbevoegdheid heeft. Een voorbeeld is het toekennen van studiepunten.
6. **Conditie en praktische bruikbaarheid:** Dit zijn de voorwaardelijkheden zoals de bekwaamheid van de beoordelaars en de uitvoerbaarheid van het toetsprogramma. In de gewenste situatie zijn alle beoordelaars officieel bekwaam om belangrijke beslismomenten te kiezen en besluiten te nemen in het onderwijsprogramma. Ook zijn de beoordelaars in staat om de leerfunctie van toetsing in te zetten.

Als toevoeging op de bovenstaande uitgangspunten van Baartman en Kloppenburg (2020), wordt ook betrouwbaarheid als belangrijke conditie gezien. Betrouwbaarheid leidt tot een oordeel over een student dat gebaseerd moet zijn op een geleverde prestatie. Het instrument dat daarvoor ingezet wordt, bijvoorbeeld een tentamen, opdracht of observatie moet daarom -waar mogelijk- herhaalbaar zijn en kunnen differentiëren tussen studenten.

Met het oog op de uitwerking van het Utrechtse onderwijsconcept heeft het College van Bestuur de Richtlijn Onderwijs (2018) vastgesteld. Deze Richtlijn sluit aan op de regelgeving en is vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) van de

opleidingen. In de OER (art. 7.13 WHW) staan alle regelingen waarmee studenten en docenten in het onderwijs te maken krijgen. De uitgangspunten voor toetsing en beoordeling uit de Richtlijn onderwijs staan hieronder beschreven:

Op bachelorniveau:

1. Iedere cursus bevat meerdere toetsmomenten. Uiterlijk halverwege de cursusduur is er een moment waarop de docent de vorderingen van de student evalueert en kenbaar maakt.
2. Indien de student voldaan heeft aan de in de cursusbeschrijving beschreven inspanningen wordt de student, uitsluitend bij een onvoldoende eindbeoordeling van ten minste een vier, eenmaal in de gelegenheid gesteld om op een door de docent te bepalen wijze, de cursus alsnog te halen.
3. Een thesis wordt altijd beoordeeld door tenminste twee docenten (de begeleider en een tweede beoordelaar).
4. Maatregelen die getroffen worden bij fraude en plagiaat worden conform de modelbepaling van het college van bestuur opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.
5. De resultaten worden binnen tien werkdagen na het afnemen van een toets bekend gemaakt.

Op masterniveau:

1. Indien de student voldaan heeft aan in de cursusbeschrijving beschreven inspanningen wordt de student uitsluitend bij een onvoldoende eindbeoordeling van ten minste een vier, eenmaal in de gelegenheid gesteld om op een door de docent te bepalen wijze, de cursus alsnog te halen.
2. De onderzoeksopdracht en/of onderzoekstage wordt altijd beoordeeld door tenminste twee docenten. Er is minimaal een deskundige betrokken bij de beoordeling die niet verantwoordelijk is voor de begeleiding van de student.
3. Maatregelen die getroffen worden bij fraude en plagiaat worden conform de modelbepaling van het college van bestuur opgenomen in de onderwijs- en examenregeling.
4. De resultaten worden binnen tien werkdagen na het afnemen van een toets bekend gemaakt.

Uitgangspunten voor digitaal en online toetsen

In het UMC Utrecht worden vrijwel alle kennistoetsen digitaal afgenomen. Bij digitale toetsing spelen zowel de opleiding, examinatoren als centrale ondersteuning een rol. Afname van digitale toetsen dient op een veilige manier plaats te vinden. De digitale toetstool moet de mogelijkheid bieden om kwalitatief goede itembanken op te bouwen, verschillende vraagtypen in te zetten en afbeeldingen toe te voegen aan vragen. De gekozen toetstool TestVision voldoet aan deze eisen.

Voor online toetsen in de thuissituatie is er vanuit de UU een proctortool beschikbaar, zodat online surveillance is gewaarborgd. Deze tool wordt alleen met toestemming van de betreffende examen- of selectiecommissie ingezet.

Uitgangspunten vraagconstructie item- en toetstaakniveau

Eisen waaraan de vraagconstructie van items en toetstaken moet voldoen zijn onder andere onderscheidend vermogen, een goede moeilijkheidsgraad en transparantie. Het voldoen aan de eisen op item- en toetstaakniveau valt onder de verantwoordelijkheid van opleidingen en examinatoren.

Uitgangspunten inzage

Goede toetsvragen maken kost veel tijd, de vragen dienen aan te sluiten bij de leerdoelen van het onderwijs en zorgvuldig te worden geformuleerd. Daarom worden toetsinzages onder tentamencondities georganiseerd, zodat items kunnen worden hergebruikt en er zo itembanken worden opgebouwd.

Tegelijkertijd betekent dit niet dat er tijdens inzages alleen mogelijkheid is om de eigen toets in te zien. De veranderende toetscultuur vraagt om een inhoudelijke dialoog tussen de inhoudelijk expert (examinator/coördinator/docent) en student over de inhoud. Dit uitgangspunt sluit aan bij de visie om toetsing en feedback te laten fungeren als hefboom voor het leren. Als studenten inzicht willen krijgen in hun ontwikkeling en na een toets willen bijsturen, vraagt dit de bereidheid om van de inzage te leren. De opleiding heeft daarbij de zorg om tijdens het inzagemoment een inhoudelijk expert aanwezig te laten zijn. Wanneer er tijdens het inzagemoment geen feedback kan worden gegeven, koppelt de inhoudelijk expert de feedback per email terug aan de student.

Uitgangspunten voor toetsbekwame examinatoren en docenten

Goed onderwijs wordt gegeven door hooggekwalificeerde docenten die in staat worden gesteld hun onderwijs te verbeteren en te innoveren. Onderwijskwalificaties spelen daarbij een belangrijke rol. Deskundige docenten zijn voorwaardelijk voor het kunnen ontwerpen van kwalitatief goede toetsing en beoordeling. Uitgangspunt voor de universitaire opleidingen is dat examinatoren minimaal een BKO-kwalificatie hebben behaald. Daarnaast komt praktische hulp op maat -*coaching on the job*- de kwaliteit van toetsing ten goede.

De afdelingen Docentprofessionalisering van het UMC Utrecht en de UU bieden docenttrainingen aan op het gebied van toetsing en beoordeling (BKO) en toetsing en beoordeling in de klinische praktijk (KKO). In de training *Goede toetsvragen maken* (onderdeel BKO) leren de examinatoren en docenten goede toetsvragen te maken. In *Toetsing voor examinatoren* komen kwaliteit van toetsing en de taken en verantwoordelijkheden van examinatoren aan bod. Voor examinatoren is het volgen van deze training van dan ook een vereiste.

3. Verantwoordelijken facultair toetsbeleid

De primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg van het onderwijs in de Faculteit is belegd bij de decaan. Het kader hiervoor wordt geboden door de bindende voorschriften kwaliteitszorg en onderwijs voor decanen in de Richtlijn Onderwijs (zie p.5) van het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht.

Decaan

De decaan zorgt ervoor dat de examencommissies voldoende tijd en deskundigheid hebben om hun taken uit te voeren als toezichthouder op de kwaliteit van tentaminering en examinering en het niveau van de afgestudeerden. Beschikt de student over kennis, houding en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad? Wanneer de kwaliteit van tentamens of examens onvoldoende geborgd blijkt, zorgt de decaan er voor dat er acties worden ondernomen om dit op te lossen. De decaan mandateert de bevoegdheden ten behoeve van bewaking van de kwaliteit van het onderwijs (en onderzoek) van de opleidingen aan de opleidingsdirecteuren (de mandaatregeling).

Opleidingsdirecteur

In de (onder)mandaat is de integrale verantwoordelijkheid voor kwaliteitszorg onderwijs bij de opleidingsdirecteur belegd.

De strekking van de mandaatregeling is:

- a. De eindkwalificaties van de opleiding zijn vertaald in toetsbare leerdoelen per cursus. De opleiding toont met matrices concrete en toetsbare eindkwalificaties, afgezet tegen de leerdoelen en vaardigheden per programmaonderdeel;
- b. Er wordt systematisch nagegaan of er voldoende aansluiting is tussen de cursusdoelen en de eindtermen en of de optelsom van de leerdoelen per cursus overeenkomt met de eindkwalificaties van de opleiding (alignment);
- c. De samenhang wordt besproken met de docenten van de opleiding: welke plek heeft hun onderdeel in het onderwijsprogramma en hoe verhoudt dit zich tot de andere onderdelen in het onderwijsprogramma en het totale curriculum;
- d. De eindkwalificaties en leerdoelen zijn consistent in de OER geformuleerd, waarbij de eindkwalificaties gerelateerd worden aan (clusters van) afzonderlijke programmaonderdelen;
- e. Het toetsplan/toetsprogramma van de opleiding wordt uitgevoerd in de vorm van een cyclisch proces, de pdca cyclus;
- f. Er wordt systematisch nagegaan of de toetsing in overeenstemming is met de doelstellingen van het curriculum (doorlopende lijn en opbouw; worden er niet telkens dezelfde kennis en vaardigheden getoetst);
- g. De toetsen worden gemaakt op basis van de leerdoelen van de cursus;
- h. Er worden afspraken gemaakt over de wijze waarop de toetsing wordt gemaakt;
- i. De examencommissie wordt geïnformeerd over het toetsbeleid, de afspraken, plannen en relevante informatie;
- j. Er vindt evaluatie op het niveau van cursussen plaats;
- k. Er vindt evaluatie op het niveau van het curriculum plaats (daarbij kan ook gebruik gemaakt worden van landelijke enquêtes – Keuzegids, Elsevier,

Arbeidsmarktmonitor – en UU-enquêtes – eerstejaars-, derdejaars-, master- en medewerkersmonitor).

De opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van toetsing in het programma en stelt elk jaar een toetsplan vast, bestaande uit: leerdoelen, opdrachten, formatieve en summatieve toetsing, de pdca-cyclus op het niveau van toetsing, toetsmatrijzen per toets per cursus, en op hoofdlijnen de psychometrische kwaliteit van deze toetsen. Het programma EQuality kan hiervoor worden gebruikt (Schellekens et al., 2022). Een toetsplan is relevant omdat toetsing de ruggengraat van leerprocessen van studenten is en afgestemd dient te zijn op het curriculum. De opleidingsdirecteur gebruikt het samenstellen en herzien van het toetsplan om de samenwerking over toetsing in het team te bevorderen: onder andere via dialogen over toetsvormen, kalibreersessies, trainingen BKO/SKO.

De opleidingsdirecteur evalueert en rapporteert het geheel jaarlijks in een herziening van het toetsplan. Het bijgestelde toetsplan van de opleiding wordt jaarlijks ter evaluatie aangeleverd bij de examencommissie. De examencommissie kan het plan in principe afkeuren als het te weinig kwaliteit van toetsing toont.

Examencommissie

De examencommissie stelt op objectieve en deskundige wijze vast of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht, (houding), en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. De examencommissie is bij wet aangewezen om uiteindelijk te bepalen wie slaagt en zakt (WHW 7.12.)

Uitgangspunt is dat elke opleiding één bevoegde examencommissie heeft. Tenminste één lid van de examencommissie moet als docent verbonden zijn aan de opleiding of een groep van opleidingen waarvoor de examencommissie bevoegd is. Tenminste één lid is afkomstig van daarbuiten. Leden van het instellingsbestuur of personen die anderszins financiële verantwoordelijkheid dragen binnen de instelling worden niet benoemd. De bevoegdheden van de examencommissie kunnen niet worden gedeeld of overgedragen.

De examencommissie dient ten aanzien van de borging van de kwaliteit in ieder geval na te gaan of:

- Aangewezen examinatoren toetsbekwaam zijn;
- In het opleidingsspecifieke toetsbeleid transparant is aangegeven hoe de eindkwalificaties zijn geoperationaliseerd in leerdoelen van onderwijseenheden;
- Alle leerdoelen toetsbaar zijn geformuleerd en adequaat worden getoetst;
- Het geheel aan toetsen ervoor zorgt dat zoveel mogelijk individuele studenten de eindkwalificaties bereiken;
- Alle toetsen voldoen aan de kwaliteitseisen;
- Beoordelingen voldoen aan de kwaliteitseisen.

Verder moet de examencommissie richtlijnen en aanwijzingen vastleggen om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen (WHW art. 712b). Hiermee geeft zij haar taak ten aanzien van de borging van kwaliteit vorm. Ze is het eerstverantwoordelijke orgaan voor de diplomakwaliteit, tentamens en andere toetsvormen, onverlet de eindverantwoordelijkheid van het bestuur.

De examencommissie stelt richtlijnen op voor de beoordeling en vaststelling van de uitslag en beoordeelt aanvragen voor keuzevakken en vrijstellingen. De wettelijke verantwoordelijkheid van de examencommissie houdt daarmee in dat deze toezicht houdt en dat dit naar behoren gebeurt, waar het de toetsing en het realiseren van de eindkwalificaties -kwaliteit van het diploma- betreft. De verplichte jaarverslagen van de examencommissie beschrijven bevindingen en aanbevelingen die moeten worden opgenomen in het proces van interne kwaliteitszorg van de opleiding en de kwaliteitszorg van de Faculteit Geneeskunde. De Faculteit Geneeskunde werkt toe naar een centraal overleg tussen de examencommissies van de opleidingen.

Commissie Kwaliteit van Toetsing (CKT)

De examencommissie is eindverantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van toetsing, maar kan een deel van de werkzaamheden mandateren aan een subcommissie, de CKT. De CKT voorziet de examencommissie van informatie en rapporteert aan de examencommissie, zodat deze haar taken kan uitoefenen en verantwoordelijkheid kan nemen. De examencommissie rapporteert aan de decaan. De CKT dient jaarlijks een verslag op te stellen van haar werkzaamheden voor de examencommissie. Leden van de CKT dienen aan dezelfde voorwaarden te voldoen als in- of externe leden van een examencommissie. De examencommissie dient de kwaliteit van de CKT voldoende te controleren.

Opleidingscommissie (OC)

De opleidingscommissie heeft onder andere als taak de uitvoering van de examenregelingen jaarlijks te beoordelen. Daarnaast monitort de OC de kwaliteit van onderwijs en toetsing van de opleiding en adviseert hierover.

Team Kwaliteitszorg (Faculteit Geneeskunde)

Monitort de kwaliteit van onderwijs en toetsing van de Faculteit Geneeskunde en adviseert hierover vanuit een tweedelijns rol. Het betreft hier het op facultair niveau overzien van toetskwaliteit en -cultuur.

Examinator

Voor het afnemen van tentamens en het vaststellen van de uitslag daarvan wijst de examencommissie examinatoren aan. De examinatoren verstrekken de examencommissie de gevraagde inlichtingen (WHW 7.12c.). De examinatoren zijn minimaal in het bezit van een BKO waar toetsing I onderdeel van uitmaakt. Tevens hebben zij toetsing II afgerond. De examinatoren zijn verantwoordelijk voor het aanleveren van een 'cursustoetsplan' aan de opleidingsdirecteur- inclusief op hoofdlijnen de psychometrische kwaliteit van afgenomen toetsen (bijvoorbeeld een itemanalyse, zie ook Equality van Schellekens et al., 2022).

Docent

De docent draagt zorg voor een goede voorbereiding op de leerdoelen van een cursus/vak door het ontwikkelen van gepaste onderwijsactiviteiten en toetsing. Dit betekent een verantwoordelijkheid om alle studenten te laten slagen voor het vak binnen de voor het studieonderdeel gereserveerde tijd.

Student

De student is betrokken bij het onderwijs. Van studenten wordt verwacht dat zij een

integere houding laten zien tijdens toetsactiviteiten. De Faculteit Geneeskunde streeft ernaar om studenten vanuit hun perspectief mee te laten denken over toetsing en toetsvormen.

Studieadviseur

De studieadviseur beantwoordt onder andere vragen van studenten over het onderwijsprogramma, het bindend studieadvies (BSA) en exameneisen. De studieadviseur kan, wanneer nodig, bepalen dat er voor sommige studenten speciale voorzieningen moeten worden getroffen tijdens toetsafname en dit voorstellen aan de examencommissie. De speciale voorzieningen worden getoetst door 1) de studieadviseur – is het noodzakelijk, 2) de opleiding – is het realistisch/haalbaar, en 3) de examencommissie – wat is het effect op de kwaliteit van toetsing? Voorzieningen die de studieadviseur nodig acht voor een bepaalde student, moeten door de docent en de toetsorganisatie worden aangeboden, bijvoorbeeld de extra voorzieningen voor een student met dyslexie.

Onderwijszaken

De afdeling Onderwijszaken binnen het onderwijscentrum is verantwoordelijk voor de randvoorwaarden bij het faciliteren van toetsafnames, zoals roostering van tentamens, het bieden van onderwijssurveillanten en vraagbaak zijn voor studenten. De praktische organisatie is een samenwerking tussen Onderwijszaken, de afdeling Technologie en Leren (TEL) en de toetsorganisatie en centrale roostering van de UU. De organisatie van toetsing is een onderdeel van de kwaliteit van toetsing (zie afbeelding 1) en zal vanaf het studiejaar 2023 meegenomen worden in de evaluatierondes over toetsing.

Curriculumcommissie

De curriculumcommissie dient de uitgangspunten van het toetsprogramma (p. 5) van haar opleiding in acht te nemen, zodat er een gebalanceerd toetsprogramma met variatie in toetsvormen ontstaat.

4. Borging facultair toetsbeleid

De kwaliteitsborging van het onderwijs en de examinering is ingebed in het interne kwaliteitszorgsysteem. De overlegstructuur en informatieuitwisseling is beschreven in de kwaliteitsgids van de Faculteit Geneeskunde en de addenda van de opleidings specifieke kaders. Deze uitwisseling is ook voor toetsing zodanig geregeld dat de onderscheiden verantwoordelijkheden waargemaakt worden (Tabel 1).

Tabel 1. Verantwoordelijkheden Uitvoering en Borging van het facultair toetsbeleid

Kwaliteitspiramide (Sluismans et al., 2015)	Toelichting	Borger	Uitvoerder
Toetstaken	Onderdeel van een toets (toetsvraag, opdracht, presentatie tijdens werkgroep etc)	Examencommissie ² ondersteund door de CKT	Examinator/ coördinator docent
Toets	Het instrument waarmee bepaald wordt of de doelen gehaald zijn	Examencommissie belegd bij de CKT	Examinator
Toetsprogramma	Alle toetsvormen van de opleiding die samen de doelen toetsen die de eindkwalificaties dekken	Examencommissie ondersteund door de CKT	Opleiding
Opleidings specifiek toetsbeleid	De afspraken rondom toetsen en beoordelen, procedureel en inhoudelijk	Vice-decaan Examencommissie	Opleiding Kwaliteitszorg Faculteit GNK
Toetsorganisatie	De manier waarop docenten, onderwijszaken en TEL samenwerken om de afgesproken toetskwaliteit te realiseren	Vice-decaan	Opleiding Onderwijszaken Technologie en Leren Kwaliteitszorg Faculteit GNK (evaluatie)
Toetsbekwaamheid	Bekwaamheid van de organisatie en haar leden om te zorgen voor de kwaliteit van toetsing	Opleiding Examencommissie Examinatoren	Opleidingsdirecteur Afdelingshoofd/ Onderwijsmanager Docentprofessionalisering

Evaluatie kwaliteit van toetsing

Toetsing is een onderdeel van het kwaliteitsbeleid van de Faculteit Geneeskunde dat in de plan-do-check-act cyclus (pdca-cyclus) voor onderwijs en toetsing bij het team kwaliteitszorg van de Faculteit Geneeskunde is belegd. Zij adviseert en monitort, in samenwerking met de stakeholders, de kwaliteit van toetsing van de opleidingen:

Plan. In de plan-fase wordt door team kwaliteitszorg, in samenwerking met de opleidingen, examencommissies en OC, het facultair toetsbeleid opgesteld of herzien.

Do. In de do-fase wordt het opleidings specifieke toetsbeleid door de opleidingen, in

² De examencommissie (en dus ook de CKT) wordt gepresenteerd als een commissie die is ingebed in de organisatie. Hoewel die inbedding belangrijk wordt geacht, dient nadrukkelijk te worden vermeld dat de examencommissie (en dus ook de CKT) altijd onafhankelijk is.

samenwerking met examencommissies, OC en team kwaliteitszorg opgesteld of herzien. De uitvoering ervan wordt geëvalueerd door middel van standaard evaluatieformulieren. In de standaardevaluatieformulieren worden vragen gesteld aan de studenten over het onderwijs in de cursus als geheel en over de kwaliteit van toetsing en de toetsorganisatie in het bijzonder. De Faculteit Geneeskunde streeft ernaar om ook examinatoren te enquêteren.

Check. In de check-fase worden de resultaten uit evaluaties over toetsing geanalyseerd en afgezet tegen de plannen en programma's. De uitkomsten worden periodiek besproken door de CKT, de examinatoren en de OC.

Act. In de act-fase worden op grond van de uitkomsten uit evaluaties en kwaliteitsdialogen programma's en plannen herzien in samenwerking met opleidingen en gremia. De opleidingsdirecteur belegt de gewenste herzieningen bij de opleiding en brengt de stakeholders hiervan op de hoogte, zodat deze acties centraal komen te staan in de nieuwe pdca-cyclus.

Centrale kwaliteitsdialoog toetsing

In een halfjaarlijkse kwaliteitsdialoog worden de opvallende uitkomsten (plussen en minnen), de toetsrendementen en de evaluatieresultaten met betrekking tot de pdca-cyclus van kwaliteitszorg over toetsing voorgelegd en besproken met de examencommissies, de OC's en team kwaliteitszorg van de Faculteit Geneeskunde. Indien nodig, worden afspraken gemaakt ter verbetering van de toetsing voor het volgende studiejaar. Team kwaliteitszorg monitort en adviseert. Tevens maakt team kwaliteitszorg een verslag van de kwaliteitsdialoog en deelt dit met betreffende stakeholders, opleidingsdirecteuren en de vice-decaan. Deze kan de input gebruiken in het gesprek over het toetsbeleid dat het instellingsbestuur met faculteitsbesturen belegt over de vraag tot in hoeverre het beleid is gerealiseerd.

Kwaliteit van toetsing CKT³

De CKT levert informatie aan de examencommissie over de kwaliteit van toetsen. De toetsen worden gekozen op basis van steekproeven via een toetscarrousel. De uitkomsten worden door de CKT vastgelegd en verwerkt in de verslaglegging. Per gecontroleerde toetsafname wordt door de CKT het verslag gedeeld met de examinator. De examencommissie wordt periodiek geïnformeerd over de werkzaamheden van de CKT. Jaarlijks wordt door de CKT een verslag gemaakt dat wordt gedeeld met de examencommissie. De examencommissie deelt deze informatie met de decaan, de opleidingsdirecteur en de betrokken examinatoren en kan de CKT opdracht geven om een toelichting te geven aan betrokkenen.

Jaarverslag examencommissie

De examencommissie maakt een jaarverslag met vermelding van haar belangrijkste activiteiten. De rapportages van de CKT zijn onderdeel van het jaarverslag. Het jaarverslag wordt gedeeld met de decaan.

De Nationale Studenten Enquête (NSE)

De NSE is een jaarlijks grootschalig landelijk onderzoek waarbij vrijwel alle studenten in het hoger onderwijs worden uitgenodigd om hun mening te geven over alle aspecten van

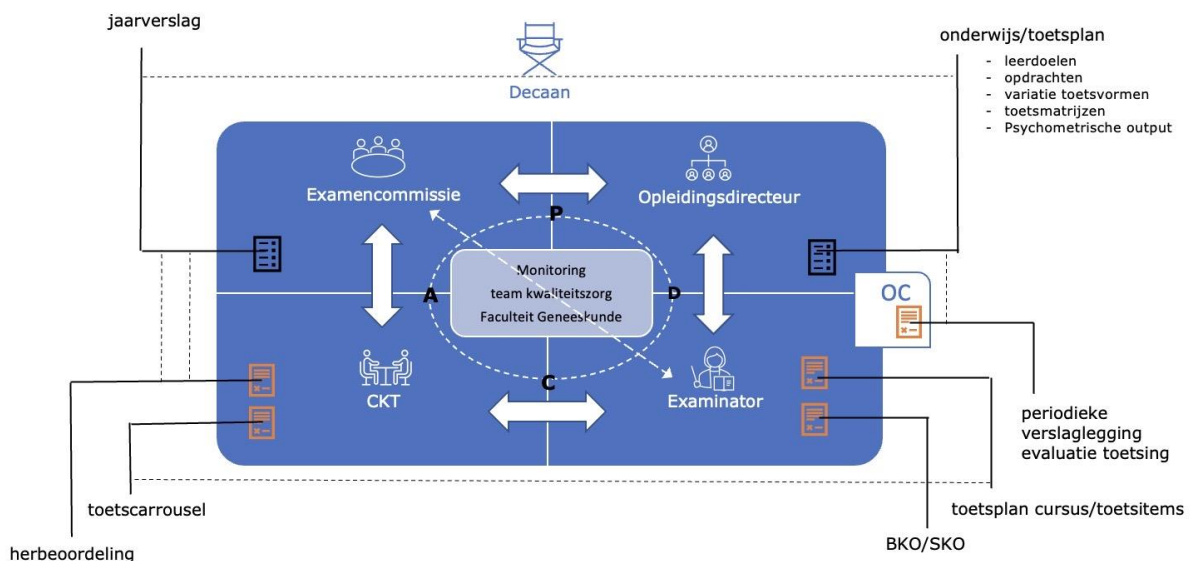
³ Assessment Support Panel (ASP) bi de GSLs.

hun studie. Ook de NSE bevaart (onder andere) de waardering van studenten over toetsing en beoordeling, te weten:

- Tevreden met toetsing
- Toets volgt op inhoud
- Criteria duidelijk
- Kwaliteit kennistoets
- Kwaliteit vaardigheidentoets
- Toetsvorm volgt inhoud
- Feedback

Team kwaliteitszorg ontvangt de open opmerkingen uit de NSE van de studenten van de opleidingen en stuurt deze door naar de desbetreffende opleiding en haar CKT met daarbij (1) een korte beschrijving van de grote lijnen die gesignaleerd zijn in relatie tot de reactie van de opleiding (onder de NSE) en (2) de informatie die wordt besproken in een kwaliteitszorgdialoog met de opleiding. Als er aanleiding toe is, worden er in de kwaliteitsdialoog afspraken gemaakt voor verbetering. Het jaar erop voert team kwaliteitszorg een evaluatie- en adviesgesprek met de opleiding over het effect van de getroffen maatregelen.

Governance

Afbeelding 2. Governance facultair toetsbeleid

Bronnenlijst

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Longman.
- Baartman, L., & Kloppenburg, R. (2020). Kwaliteitscriteria Toetsprogramma, KIT 2.0, geraadpleegd op 14 april 2022 via <https://husite.nl/toetsing-nieuw/toetsprogramma-beleid/toetsprogramma/kwaliteitscriteria-voor-toetsprogramma-kit-2-0/>
- Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32, 347–364. <https://doi.org/10.1007/BF00138871>
- Geelen, S van & Milota, M., (2022). *De Nieuwe Utrechtse School. Historische traditie en hedendaagse aanpak*. Universiteit Utrecht, HKU Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht.
- Joosten-ten Brinke, D. (2011). *Eigentijds toetsen en beoordelen*. Fontys publicatiebank.
- Richtlijn Onderwijs Universiteit Utrecht (2018). Geraadpleegd op 2 september 2022 via https://www.uu.nl/sites/default/files/richtlijn_onderwijs_-_december_2018.pdf
- Schellekens, L. H., Van der Schaaf, M. F., Van der Vleuten, C. P. M., Prins, F. J., Wools, S., & Bok, H. G. J. (2022). Developing a digital application for quality assurance of assessment programmes in higher education. *Quality Assurance in Education*, 0968-4883. doi:10.1108/QAE-03-2022-0066
- Sluijsmans, D., Joosten-ten Brinke, D., & Van Schilt-Mol, T. (2015). *Kwaliteit van toetsing onder de loep. Handvatten om de kwaliteit van toetsing in het hoger onderwijs te analyseren, verbeteren en borgen*. Garant.
- Van Berkel, H., Bax, A., & Joosten-ten Brinke, D. (2017). *Toetsen in het hoger onderwijs*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Van Schilt Mol, T., Baartman, L. K. J. et al. (2022). Programmatisch toetsen. Geraadpleegd op 20 december 2022 via <https://husite.nl/nieuwslectoraatberoepsonderwijs/website-leeromgeving-programmatisch-toetsen-online/>

Bijlage I. Richtlijnen format opleiding specifiek toetsbeleid (naar Van Berkel et al., 2017).

Het opleiding specifiek toetsbeleid moet de samenhang tussen leerdoelen en keuzes voor vorm en inhoud van toetsen duidelijk maken. Verder moet de algemene kwaliteitszorg inzichtelijk worden gemaakt (kwaliteitsverbetering en bewaking op het gebied van toetsing).

De opleiding moet in het opleiding specifiek beleid transparant maken vanuit welke visie en op welke wijze wordt getoetst. Liefst zodanig beschreven dat het bij (internationale accreditatie) rechtstreeks bruikbaar is. Verder beschrijft zij op welke wijze zij zorgdraagt dat studenten de eindkwalificaties bereiken.

De opleiding moet in het opleiding specifiek beleid opnemen:

- onderwijsvisie (en daarvan afgeleide toetsvisie);
- hoe geheel van toetsen in het toetsprogramma past bij de onderwijsvisie → soorten toetsvormen, spreiding, variatie;
- wijze waarop de eindkwalificaties van de opleiding wordt geoperationaliseerd in leerdoelen van de onderwijseenheden/wijze waarop de leerdoelen van de verschillende onderwijseenheden bijdragen aan de eindkwalificaties van de opleidingen (bij jaarlijkse wijzigingen van (de leerdoelen van) onderwijseenheden de examencommissie hiermee in te laten stemmen);
- hoe sluiten eindkwalificaties aan op de Dublin-descriptoren in verband met het niveau van de opleiding;
- hoe groei binnen een leerlijn wordt geoperationaliseerd (bijv. voortschrijdende scoring op dezelfde rubrics);
- eisen die worden gesteld aan docenten (BKO – begeleiders eindwerkstukken gepromoveerd)
- hoe de opleiding de minimumkwaliteit van toetsen (validiteit, betrouwbaarheid en transparantie) bewaakt (bijv. een toets moet altijd worden voorgelegd aan de collega's, beoordelingen met cijfer 5 moeten altijd door tweede beoordelaar worden bekeken);
- de maatregelen die de opleiding neemt om bijv. fraude, plagiaat en meeliftgedrag te voorkomen).